

Wrocław 15.07.2023

Dr hab. Anna Oleszkowicz, prof. UWr

Zakład Edukacji i Wychowania

Instytut Psychologii, Uniwersytet Wrocławski

**Recenzja osiągnięcia naukowego i całokształtu dorobku dr. Konrada
Piotrowskiego w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w
zakresie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia**

Postępowanie habilitacyjne dr. Konrada Piotrowskiego toczy się na podstawie Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, z dnia 20 lipca 2018 r., na zlecenie Rady Doskonałości Naukowej Uniwersytetu SWPS Humanistycznospołecznego.

Informacje wstępne o Habilitancie

Dr Konrad Piotrowski uzyskał tytuł zawodowy magistra psychologii w Wyższej Szkole Psychologii Społecznej, roku 2008. Również tam - na Wydziale Psychologii Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej, w Warszawie., w listopadzie 2012 r., obronił pracę doktorską nt. *Formowanie się tożsamości w okresie wkraczania w dorosłość. Analiza porównawcza młodzieży sprawnej i z ograniczeniem sprawności,*

Przebieg Jego zatrudnienia od czasu uzyskania stopnia doktora obejmował:

- 2012-2015 pracę w Instytucie Badań Edukacyjnych w Warszawie, na stanowisku adiunkta post-doc;
- od 2015 pracę na Uniwersytecie SWPS, na Wydziale Psychologii i Prawa w Poznaniu, na stanowisku adiunkta.

Habilitant przedstawił informację o punktacji Impact Factor czasopism, w których opublikował swoje prace. Łączna wartość IF czasopism naukowych (na podstawie IF 2021) wyniosła:

IF dwuletni: 44.937

IF pięcioletni: 52.344

Informacja o cytowaniach: na podstawie Google Scholar: 1035 (częste cytowania w polskiej literaturze naukowej, bez wyodrębnienia autocytowań, które wg Autora stanowią niewielki procent); na podstawie Scopus: 97 (55 bez autocytowań); brakuje informacji o cytowaniach według JCR czy Web of Science.

Informacja o posiadanym indeksie Hirscha. Na podstawie Google Scholar: $h = 18$; na podstawie Scopus: $h = 6$; brakuje informacji o indeksie Hirscha w bazie Web of Science

Po uzyskaniu stopnia doktora opublikował 1 monografię; 4 rozdziały w monografiach oraz 29 artykułów w czasopismach naukowych polskich i zagranicznych.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Cześć opisowa

Habilitant jako osiągnięcie naukowe będące podstawą wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego wskazał cykl publikacji nt.

Poczucie tożsamości rodzicielskiej: adaptacja i walidacja trzyczynnikowego, procesualnego modelu rozwoju tożsamości rodzicielskiej. Ocena dorobku naukowego została dokonana na podstawie załączonych poniższych artykułów oraz autoreferatu.

Na powyższy cykl składają się następujące publikacje:

1. Piotrowski, K., Brzezińska, A. I., & Luyckx, K. (2020). Adult roles as predictors of adult identity and identity commitment in Polish emerging adults: Psychosocial maturity as an intervening variable. *Current Psychology*, 39, 2149-2158. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-9903-x> ; 2-letni IF (2021) – 2,387; punktacja MEiN= 70

2. Piotrowski, K. (2018). Adaptation of the Utrecht-Management of Identity Commitments Scale (U-MICS) to the measurement of the parental identity domain. *Scandinavian Journal of Psychology*, 59, 157-166. <https://doi.org/10.1111/sjop.12416>; 2-letni IF (2021) – 2,312; punktacja MEiN= 70

3.Piotrowski, K. (2020). How good it would be to turn back time: Adult attachment and perfectionism in mothers and their relationships with the processes of parental identity formation. *Psychologica Belgica*, 60, 55-72. <http://doi.org/10.5334/pb.492>; 2-letni IF (2021) - 1,171; punktacja MEiN= 40

4.Piotrowski, K. (2021c). Domain-Specific Correlates of Parental and Romantic Identity Processes. *European Journal of Developmental Psychology*. <https://doi.org/10.1080/17405629.2021.1949979>; 2-letni IF (2021) - 1,807; punktacja MEiN= 70

5.Piotrowski, K. (2021a). Parental identity status in emerging and early adulthood, personality and well-being: A cluster analytic approach. *Scandinavian Journal of Psychology*, 62, 820-832. <https://doi.org/10.1111/sjop.12779>; 2-letni IF (2021) - 2,312; punktacja MEiN=70

6.Piotrowski, K. (2021b). How many parents regret having children and how it is linked to their personality and health: Two studies with national samples in Poland. *PLOS ONE*, 16, 1-25. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0254163>; 2-letni IF (2021) - 3,752; punktacja MEiN=100

7.Piotrowski, K. (2023). Trajectories of Parental Burnout in the First Year of the COVID-19 Pandemic. *Family Relations*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/fare.12819>; 2-letni IF (2021) - 1,879; punktacja MEiN=100

8. Naudé, L. & Piotrowski, K. (2022). On becoming an emerging adult parent in South Africa: Processes of commitment, exploration, and reconsideration of a parental identity. *Emerging Adulthood*; 0(0), 1-14; 2-letni IF (2021) - 1,830; punktacja MEiN=70

Habilitant wyjściowo sformułował kilka tez którym podporządkował oceniany cykl badań. Najważniejsze z nich to:

- przydatnym modelem teoretycznym do badań nad tożsamością rodzicielską jest Model Pewność-Niepewność autorstwa Crocetti, Rubini i Meeusa (2008) - model procesualny, związany z paradygmatem rozwojowym;
- tożsamość rodzicielska - to kolejna domena tożsamościowa, która jest powiązana z innymi domenami i tożsamością w rozumieniu ogólnym, ale posiada też swoją specyfikę;

- tożsamość rodzicielska, która de facto w pełni rozwija się lub zmienia wraz z posiadaniem dziecka, stwarza możliwość przesunięcia granic wiekowych w badaniach nad tożsamością poza okres adolescencji, a nawet stającej się dorosłości;
- tożsamość rodzicielska rozwija się i zmienia również na późniejszych etapach dorosłości (aspekt rozwojowy)
- korelatami tożsamości rodzicielskiej są zarówno czynniki niespecyficzne (istotne również dla innych domen np. ogólne cechy osobowości), jak i specyficzne – szczególnie (lub wyłącznie) powiązane z tożsamością rodzicielską;
- kryzys tożsamości rodzicielskiej rozumiany jako duże nasilenie procesu rewizji zaangażowania rodzicielskiego ma negatywne znaczenie dla funkcjonowania jednostki i jej jakości życia.

Pierwsze badanie, jeszcze bardzo pośrednio związane z tożsamością rodzicielską, zostało opisane w artykule (art.1) i dotyczyło związku między pełnionymi rolami społecznymi (będącymi obiektywnymi wyznacznikami dorosłości) a poczuciem tożsamości i zaangażowaniem tożsamościowym na poziomie ogólnym oraz dojrzałością psychospołeczną jako zmienną ingerującą w ten związek. Badane role społeczne zostały podzielone na dwie grupy: na role zawodowe i role rodzinne. W skład tych ostatnich wchodziły: samodzielne prowadzenie gospodarstwa rodzinnego, bycie w relacji romantycznej i posiadanie dzieci. Grupa badana obejmowała osoby w wieku 20-30 lat; N= 358 (K=70%; 7% miało dziecko lub dzieci). Tak więc model zależności uzyskany w tym badaniu tylko bardzo ogólnie wiązał się z tematyką tożsamości rodzicielskiej. Niemniej pokazał odmienne zależności istniejące między rolami zawodowymi i rodzinnymi a dojrzałością psychospołeczną i tożsamością. Z modelu tego wynika, że w badanej grupie wiekowej większe znaczenie dla procesu zaangażowania tożsamościowego mają role zawodowe, które dodatkowo są upośrednione przez poczucie niezależności. Natomiast role rodzinne są upośrednione przez stopień gotowości do angażowania się w związki intymne i w efekcie prowadzą do większego poczucia dorosłości, natomiast nie wchodzi w bezpośredni związek z zaangażowaniem tożsamościowym. Wydaje się, że wyniki tych badań dają podstawę do poszukiwania specyfiki pełnionych ról rodzinnych w kształtowaniu tożsamości i wskazywania na kolejne domeny tożsamościowe związane z tymi rolami. Dla mnie szczególnie interesujący jest wynik dający podstawę do poszukiwania związków między rolami rodzinnymi a intymnością, co znajduje swój wyraz w kolejnych badaniach przeprowadzonych przez Habilitanta.

Wprowadzenie tożsamości rodzicielskiej jako domeny badań nad tożsamością wymagało zoperacjonalizowania tego pojęcia. Habilitant w swoich badaniach konsekwentnie odwołuje się do procesualnego modelu tożsamości Pewność-Niepewność opracowanego przez Crocetti, Rubini i Meeusa (2008). Co ważne w porozumieniu z autorami dokonał adaptacji skali the Utrecht-Management of Identity Commitments Scale, w celu stworzenia narzędzia do pomiaru tożsamości rodzicielskiej (art.2). Grupą badaną były matki w wieku 20-63 lata, które miały dzieci od 1 roku do 30 lat. Zmodyfikowana Skala ma bogate opracowanie psychometryczne, została przetłumaczona na kilka języków i jest wykorzystywana w badaniach międzynarodowych. Została zaakceptowana jako jedna z oficjalnych modyfikacji kwestionariusza U-MICS na stronie internetowej Elizabeth Crocetti. Jest to ważny wskaźnik umiędzynarodowienia badań i wkładu dr K. Piotrowskiego w naukę światową.

Również w art. 2 Autor pokazał badania, z których wynika, że tożsamość rodzicielska (matek) jest powiązana zarówno z tożsamością ogólną (wszystkie wymiary tożsamości rodzicielskiej istotnie, choć nisko, korelowały z poziomem procesu zaangażowania i poziomem integracji ze społecznością) oraz z tożsamością zawodową (tu współczynniki korelacji były raczej na poziomie granicznym lub nieistotnym). Na przykład, nie znaleziono powiązań między rewizją w domenie zawodowej i domenie rodzicielskiej, co wskazuje na specyfikę i odrębność czynników wywołujących „niepokój tożsamościowy” u matek. Wykazano również znacznie silniejsze powiązania procesu zaangażowania w tożsamości rodzicielskiej z satysfakcją rodzicielską, niż z satysfakcją wynikającą z roli zawodowej i romantycznej.

Biorąc pod uwagę również wcześniejsze doniesienie, z którego wynikało, że role rodzinne są upośrednione przez inne czynniki związane z dojrzałością psychiczną niż role zawodowe – pojawił się nowy obszar poszukiwań łączący tożsamość rodzicielską z funkcjonowaniem rodzinnym młodych dorosłych. Autor konsekwentnie poszedł w tym kierunku i zbadał związki zachodzące między tożsamością rodzicielską i romantyczną oraz powiązanie tych domen z czynnikami rodzinnymi (m.in. stresem rodzicielskim czy stresem w relacji) (art.4). Badania objęły próbę 459 kobiet i mężczyzn (58%K), w wieku 21-40 lat, z dzieckiem co najmniej 3-letnim. Wyniki jeszcze raz potwierdziły zasadność wyróżniania odrębnych domen tożsamościowych. Niemniej pokazały również powiązanie między wszystkimi wymiarami tożsamości rodzicielskiej z wymiarami tożsamości romantycznej. Siła związków była słaba i umiarkowana. Dodatkowo Autor uzyskał dane z których wynika, że obie domeny tożsamościowe wchodzą w specyficzne zależności z czynnikami rodzinnymi. Domena rodzicielska ma związek ze stresem rodzicielskim oraz przekonaniami na temat ograniczeń z

niej wynikających, natomiast romantyczna wykazuje związek ze stresem relacyjnym oraz ze nasileniem konfliktów z partnerem. Ponadto badania ujawniły związek odbiegający od tej specyfiki, czyli dodatnią korelację między rewizją zaangażowania w rodzicielstwo a stresem w relacji. Uważam, że wyniki te są bardzo interesujące ponieważ ujawniają specyfikę tożsamości rodzicielskiej i zachęcają do pogłębiania wiedzy na ten temat, chociażby poprzez dalsze poszukiwanie czynników związanych z doświadczeniami rodzinnymi. Zależność ta pokazała, że dla utrwalania przekonań na temat rodzicielstwa mają znaczenie nie tylko doświadczenia związane z rolą, ale również relacje z partnerem.

Wyrazem powyższych poszukiwań były badania opisane w art. 3., dotyczące związków tożsamości rodzicielskiej z relacją przywiązaniową z partnerem, oraz z perfekcjonizmem. Zbadano grupę 206 matek (22-40 lat z dziećmi od 6 m. do 14 lat). We wprowadzeniu teoretycznym Autor wyraźnie zaznaczył, że chodzi o pokazanie specyficznych predyktorów procesów tożsamości rodzicielskiej. Ponadto uzasadnił dobór grupy składającej się z samych matek (wskazał na różnice z ojcami, opisane w literaturze), jednocześnie podkreślając zasadność przeprowadzenia badań porównawczych. Badania ujawniły związek przywiązania lękowego i nieadaptacyjnego perfekcjonizmu z rewizją zaangażowania, jednak siła tego związku była dość niska.

Badanie przedstawione w art. 5. Miało na celu pokazanie różnych korelatów tożsamości rodzicielskiej. Obejmowało 709 osób w wieku 20-40 lat z co najmniej jednym dzieckiem w wieku od 1 miesiąca do 20 r.ż. (prawie 65% kobiet). Potwierdziło związek adaptacyjnych cech osobowości m.in. ekstrawersji, stabilności emocjonalnej, sumienności, ugodowości oraz optymizmu, a także satysfakcji z życia z większą siłą zaangażowania tożsamościowego, oraz ujemny związek procesu zaangażowania z perfekcjonizmem nieadaptacyjnym. Odwrotne zależności wystąpiły w przypadku rewizji zaangażowania. Ponadto Autor przeprowadził analizę skupień i wykazał, że w badanym okresie rozwojowym (wczesnej dorosłości) występują różne statusy tożsamości rodzicielskiej – od osiągniętej po dyfuzję. Tu ujawniły się również procentowe różnice między matkami i ojcami. Ostateczna analiza dotyczyła różnic w zakresie badanych cech pomiędzy osobami o odmiennych statusach tożsamości. Wyniki potwierdziły zależności uzyskane we wcześniejszych badaniach innych autorów. Tym samym Habilitant wykazał, że tożsamość rodzicielska wchodzi w podobne relacje, np. z podstawowymi cechami osobowości i z satysfakcją z życia, jak tożsamość ogólna, ale też może mieć swoją specyfikę (korelacje z perfekcjonizmem nieadaptacyjnym) – jednak ta teza powinna być sprawdzona w badaniach porównawczych.

W art. 6 Autor przedstawił wyniki dwóch dużych badań poświęconych „żałowaniu rodzicielstwa”. Jest to tematyka bardzo ciekawa i ważna z punktu widzenia pełnienia roli rodzica, dobrostanu jednostki i przystosowania. Badanie 1 zostało przeprowadzone na próbie 1175 osób (57%K), w wieku 20–40 lat, gdzie średnia wieku dziecka wynosiła 6,5 roku. Autor analizował procentowe rozkłady osób, które żałowały decyzji o rodzicielstwie lub nie – w grupach wyróżnionych ze względu na różne cechy demograficzne. Próba odpowiadała parametrom z populacji i ze względu na swoją wielkość mogła być uznana za dobrą reprezentację rodziców w badanym wieku. Oprócz danych demograficznych Autor uwzględnił traumatyczne doświadczenia z dzieciństwa jako czynniki warunkujące żałowanie, a symptomy psychopatologiczne jako korelaty. Różnice między grupami osób żałujących i nieżałujących rodzicielstwa w odniesieniu do wszystkich badanych zmiennych były istotne (w 7 z 11 zmiennych wskaźnik η^2 osiągał wartość od 4 do 6%). Drugie badanie obejmowało próbę 1280 osób (62%K), średnia wieku dziecka 3 lata. Tym razem korelatami były wymiary tożsamości rodzicielskiej (procesy tożsamościowe występujące w modelu Luykxsa i wsp. oraz modelu Pewność-Niepewność), obawy perfekcjonistyczne i wypalenie rodzicielskie. W tej grupie również uzyskano różnice w zakresie badanych zmiennych (za wyjątkiem procesu eksploracji w głąb z modelu Luykxsa). Należy jednak wspomnieć, że tylko 4 z 10 badanych zmiennych były w stanie wyjaśnić wariancję powyżej 4% (wskaźnik η^2).

Art. 7 dotyczy badań podłużnych nad zjawiskiem wypalenia rodzicielskiego. Badania trwały rok. Dostarczyły one cennej wiedzy na temat trajektorii zmian wypalenia rodzicielskiego (lub ich braku) w kontekście procesów tożsamości rodzicielskiej. Oprócz wypalenia kontrolowano: stres związany z covidem, procesy tożsamości rodzicielskiej i perfekcjonizm. Zbadano 376 osób (67%K), rodziców do 30 r.ż, czyli posiadających raczej małe dzieci. Wyniki pokazały, że prawdopodobieństwo utrzymania się wysokiego poziomu wypalenia lub jego wzrostu w ciągu roku było związane dodatnio z silniejszą rewizją zaangażowania, obawami perfekcjonistycznymi i stresem wywołanym covidem. Natomiast ochronę przed wypalaniem dawało silniejsze zaangażowanie rodzicielskie i proces eksploracji w głąb. Ten wynik pokazuje, że wsparcie adaptacyjnych procesów tożsamościowych, może chronić rodziców przed negatywnymi skutkami w postaci wypalenia w roli.

Ostatni, art.8 - zawiera wyniki badań jakościowych przeprowadzonych w RPA. Celem badań była pogłębiona analiza percepcji doświadczeń rodzicielskich w kontekście osiągania/przechodzenia do dorosłości. Mimo, że badana próba była stosunkowo mała (24 osoby – co w badaniach jakościowych jest czymś naturalnym), udało się uzyskać szereg interesujących

informacji, które zostały uporządkowane wg kilku kategorii: np. spostrzegane relacje między dorosłością a rodzicielstwem, pozytywne i negatywne emocje związane z rodzicielstwem, znaczenie rodzicielstwa dla definiowania siebie, percepcja wsparcia uzyskiwanego od innych czy percepcja procesu zaangażowania w rodzicielstwo. Oczywiście warto przeprowadzić porównania międzykulturowe, ale już teraz można wskazać, że część z tych informacji pokrywa się z danymi uzyskanymi w polskich badaniach (Misztela, 2018). Ponadto wyniki mogą być przydatne do wstępnego opracowania interwencji psychologicznej wspomagającej rodziców będących w kryzysie rodzicielskim.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego: *Poczucie tożsamości rodzicielskiej: Adaptacja i walidacja trzyczynnikowego, procesualnego modelu rozwoju tożsamości rodzicielskiej z punktu widzenia celów sformułowanych przez Autora w autoreferacie*

Na wstępie chciałabym zaznaczyć, że podane przez dr K. Piotrowskiego parametry naukowe związane z: punktacją czasopism, IF, liczbą cytowani itp. uważam za wystarczające z punktu widzenia wymagań stawianych w procesie habilitacyjnym. Wszystkie artykuły przedstawione jako główne osiągnięcie naukowe zostały opublikowane w czasopismach z IF (od 1,17 do 3,75), a większość z tych czasopism cieszy się dużą popularnością w środowisku psychologów rozwojowych. Merytoryczny wkład Habilitanta w te artykuły też nie budzi wątpliwości, ponieważ w 6/8 jest samodzielnym autorem, a w pozostałych dwóch miał istotny wkład w sformułowanie problemu, przygotowanie badań, opracowanie wyników itp. Artykuły zostały uzupełnione autoreferatem, który jest napisany klarownie, w sposób uporządkowany i dość wyczerpująco, choć w pewnych aspektach pojawia się niedosyt, o którym piszę w ocenie przedstawionej poniżej.

1. Włączenie tożsamości rodzicielskiej do procesualnych badań nad tożsamością, wykazanie jej specyfiki, ale też wykazanie powiązań z innymi domenami oraz tożsamością w ogóle.

Dr K. Piotrowski wykazał, że tożsamość rodzicielska może stanowić nowy, odrębny przedmiot badań i zainteresował tą problematyką innych naukowców. Choć rodzicielstwo jako takie już

wcześniej cieszyło się uwagą psychologów, to badanie tej tematyki sprowadzało się głównie do analizowania znaczenia roli rodzica lub tożsamości rodzicielskiej w klasycznym modelu statusów tożsamości. Jednak tożsamość rodzicielska, jako domena tożsamościowa (czyli dziedzina funkcjonowania wyznaczająca treściowy zakres tożsamości), do niedawna była eksplorowana w niewielkim stopniu. Należy zatem podkreślić, że prace Habilitanta wypełniają tę lukę, a badania zyskują walor nowości.

Dr K. Piotrowski nie opracował własnej koncepcji rozwoju tożsamości rodzicielskiej (co nie stanowi tu zarzutu), ale ze swoimi tezami wpisał się w Model Pewność - Niepewność, nadając sens i wymiar tej tożsamości zgodny z procesami opisywanymi przez autorów. Celem Habilitanta było wniknięcie w wewnętrzną dynamikę rozwoju tożsamości rodzicielskiej (art.2; art.5), dlatego przyjęcie procesualnego modelu rozwoju tożsamości wydaje się zasadne. Autor widzi rozwój tożsamości rodzicielskiej w dynamicznym układzie trzech procesów: *pogłębionej eksploracji* (poszukiwanie informacji o rodzicielstwie), *w zaangażowaniu* – poczuciu dopasowania do roli i satysfakcji z jej pełnienia i *w rewizji zaangażowania* – w przekonaniu, że rodzicielstwo nie pasuje do jednostki, że decyzja o rodzicielstwie była błędna. Od innych domen tożsamość rodzicielska różni się dwiema właściwościami: w większości przypadków nieodwracalnością pełnionej roli, a tym samym znacznie poważniejszymi negatywnymi konsekwencjami dla funkcjonowania jednostki w przypadku kryzysu (tzw. rewizji zaangażowania) oraz przesunięciem okresu kształtowania się dojrzałej tożsamości z adolescencji do wczesnej dorosłości. Ujęcie procesualne tej domeny tożsamościowej umożliwia objęcie badaniami starszej grupy osób niż miało to miejsce do tej pory i tym samym wyjście poza okresy adolescencji i wschodzącej dorosłości. W swoich badaniach Habilitant otrzymał wyniki, które pozwalają na dostrzeżenie specyfiki tożsamości rodzicielskiej w kontekście innych domen (zawodowej i romantycznej), co jest argumentem na rzecz zasadności prowadzenia odrębnych badań tej domeny. Jednocześnie pokazał, że tożsamość rodzicielska jest częścią tożsamości ogólnej.

Analizując autoreferat i opis tożsamości rodzicielskiej przedstawiony w załączonych artykułach dostrzegam również pewne niedopowiedzenia. Zacznę od kategorii językowych. Dr K. Piotrowski stosunkowo często używa pojęcia „poczucie tożsamości” (sens of identity), zarówno w stosunku do tożsamości ogólnej, jak i rodzicielskiej. Bada poczucie tożsamości wkładając pod to pojęcie różne treści: za Cotte (poczucie dorosłości), za Marcją (dość enigmatycznie - cechę osobowości będącą efektem długotrwałych wyborów w ważnych domenach) lub używa go, moim zdaniem, zamiennie m.in. z procesem zaangażowania. W

badaniach nad tożsamością wyróżnia się pewne pojęcia, które choć ze sobą powiązane mają jednak odrębne znaczenie: przedmiotowe ujęcie tożsamości (koncepcja siebie), podmiotowe – poczucie tożsamości oraz badane w aspekcie rozwojowym procesy (wymiar tożsamości), a także powiązane z nimi statusy tożsamości, wskazujące na etap rozwoju tożsamości. Wyróżniamy m.in. fenomenologiczne i rozwojowe ujęcie tożsamości, a badania przeprowadzone przez Pilarską i Suchańską (2015) pokazały, że korelacje między procesami tożsamościowymi a poczuciem tożsamości nie są aż tak bardzo wysokie. Zatem dobrze byłoby w kolejnych tekstach wyraźniej dookreślić, co rozumie Autor pod pojęciem poczucie tożsamości rodzicielskiej, w sytuacji kiedy tożsamość badana jest w modelu procesualnym.

Kolejna uwaga dotyczy szerszej refleksji nad podstawami teoretycznymi pracy, w tym przypadku nad modelem Pewność-Niepewność i możliwościami jego zastosowania w rozpatrywaniu tożsamości rodzicielskiej w początkowej fazie jej rozwoju czyli jeszcze w okresie adolescencji, oraz wykorzystania tego modelu do przeanalizowania dynamiki wychodzenia z kryzysu rodzicielskiego. Zdaję sobie sprawę z tego, że na takie rozważania nie ma miejsca w artykułach empirycznych, ale zabrakło mi tego w autoreferacie (może w przyszłości warto napisać artykuł przeglądowy). Autor nakreślił podstawy teoretyczne ściśle odnoszące się to Jego badań, natomiast nie pokazał szerszej perspektywy, oraz np. słabszych stron przyjętego modelu. Dr K. Piotrowski w swoich artykułach, owszem wspomina, odwołując się do innych autorów, że proces kształtowania się tożsamości rodzicielskiej rozpoczyna się już w adolescencji i może odnosić się do wyobrażeń i oczekiwań związanych z tą rolą. Z chwilą kiedy rodzic spodziewa się dziecka, wyobrażenia te mogą ulegać rewizji. Moim zdaniem - ten, tzw. bezdzietny okres kształtowania się tożsamości rodzicielskiej, warto potraktować z większą uwagą. Zdaję sobie sprawę z tego, że Autor ostatecznie, w swoich badaniach, wziął pod uwagę wyłącznie rodziców (do czego miał oczywiście prawo), a swoje zainteresowania ukierunkował na późniejszy okres życia, niemniej pokazanie tożsamości rodzicielskiej w rozwoju wymaga i takiej refleksji. Nie jest bowiem dla mnie jasne stanowisko Autora co do zakresu kształtowania się tożsamości rodzicielskiej jeszcze przed faktycznym podjęciem roli rodzica. Pojawia się pytanie, na ile przydatny jest model Pewność-Niepewność do badania takich osób. Czy np. osoba nieposiadająca dziecka może doświadczać rewizji zaangażowania? Wydaje się to ważne chociażby w kontekście tych osób, które podjęły decyzję o rodzicielstwie, starają się o dziecko, ale z różnych powodów nie mogą go mieć. Przeanalizowanie dynamiki rozwoju tożsamości rodzicielskiej wymagałoby dookreślenia tego stanowiska, co moim zdaniem byłoby elementem wzbogacającym teorię, a w przyszłości wiedzę potwierdzoną w badaniach.

Drugi problem teoretycznym jest słabo zaznaczona refleksja nad modelem (a tym samym nad mechanizmem) zmian tożsamościowych w odniesieniu do kryzysu rodzicielskiego. Model Pewność-Niepewność wyraźnie pokazuje ścieżkę rozwoju tożsamości rodzicielskiej od eksploracji głębokiej do rewizji zaangażowania. Wprowadzenie procesu rewizji zaangażowania wskazuje na to, że decyzje tożsamościowe nie są ostateczne i mogą ulec zmianie, co uważa się za jeden z walorów tego modelu. Badania dr K. Piotrowskiego potwierdziły pozytywną korelację między pogłębioną refleksją a zaangażowaniem, co jest również zgodne z modelem Luyckxa i wsp. Logiczny jest również kierunek zmian dynamicznych, zgodnie z którym obniżające się zaangażowanie wiąże się ze wzrostem rewizji. W modelu Luyckxa i wsp., wątpliwości odnośnie identyfikacji doprowadzają do ponownej eksploracji. W modelu Pewność-Niepewność zmiana ta nie jest jasno opisana. Dr K. Piotrowski wskazuje, że w badaniach Autorów modelu związki między rewizją zaangażowania a eksploracją są ujemne, dodatnie lub ich nie ma. W Jego własnych badaniach są ujemne lub ich brak. Jak zatem osoba radzi sobie z kryzysem w rodzicielstwie? Co się dzieje dalej? Przypomnę, że specyfiką tożsamości rodzicielskiej jest to, że de facto, nie można tej roli porzucić. Brakuje mi w tym modelu albo dodatkowego procesu, który mógłby oznaczać wtórną, pogłębioną refleksję, albo innego wyjaśnienia dynamiki rozwiązania kryzysu tożsamości rodzicielskiej związanego ze wzrostem rewizji zaangażowania. Uzyskane przez Autora wyniki, w badaniach podłużnych, dotyczące wypalenia rodzicielskiego, też niewiele wnoszą wiedzy na temat wychodzenia z kryzysu, albowiem wśród ścieżek rozwoju nie ma takiej, w której osoby badane pozytywnie radzą sobie z doświadczanym wypaleniem rodzicielskim (w tym również z wysoką rewizją zaangażowania).

Przechodząc do dynamiki formowania się tożsamości i możliwości uchwycenia jej w badaniach empirycznych można wskazać, że wyniki badań rozpatrywane w ramach procesualnego modelu Pewność-Niepewność pokazują różne etapy, na których znajduje się tożsamość rodzicielska w okresie wczesnej, a nawet średniej dorosłości. Różne nasilenie procesów tożsamościowych i różny ich układ wskazują na duże zróżnicowanie indywidualne w rozwoju tej domeny tożsamości. Uwidacznia się to również w statusach tożsamości wyodrębnionych w jednym z badań (art. 5), w którym zaobserwowano ich aż pięć - od tożsamości dyfuzyjnej, do osiągniętej. Obrany przez Autora teoretyczny model Pewność-Niepewność niewątpliwie pozwala uchwycić tożsamość rodzicielską w rozwoju. Mam jednak wrażenie, że oprócz pokazania zróżnicowania nasilenia procesów tożsamościowych i statusów tożsamości w dość szerokiej wiekowo grupie osób, trochę mało dowiadujemy się o samej

dynamice zmian. W jednym z artykułów Habilitant opisał badania podłużne Fadjuhoff, z których wynika, że tożsamość ewoluuje (szczególnie u kobiet) w kierunku statusu tożsamości osiągniętej. Badania miały charakter jakościowy i były przeprowadzone na stosunkowo małej próbie. W swoim artykule (art. 5) przedstawił badania autorskie zrobione metodą ilościową na próbie 709 osób. Tak obszerny materiał warto byłoby wykorzystać do analiz poprzecznych i sprawdzić, czy i na ile statusy tożsamości zmieniają się w zależności np. od stażu rodzicielskiego i/lub wieku rodziców.

Podsumowując: Autorowi udało się wykazać zasadność odrębnego badania tożsamości rodzicielskiej, uzyskał dane potwierdzające specyfikę tej domeny na tle innych domen, w pewnym stopniu potwierdził dynamikę tego procesu. Nie udało się jednak w tej dynamice uchwycić podstawowych mechanizmów wyjaśniających proces wychodzenia z kryzysu tożsamości rodzicielskiej, co jest ważne chociażby z punktu widzenia praktyki psychologicznej, a także zmian następujących w rozwoju tożsamości chociażby w kontekście stażu rodzicielskiego.

2. Kolejnym celem było przygotowanie narzędzia do pomiaru tożsamości rodzicielskiej w oparciu o model Pewność-Niepewność.

Autorska metoda do badania tożsamości rodzicielskiej jest adaptacją ogólniejszej metody E. Crocetti. Adaptacja odbyła się za zgodą Autorki. Kwestionariusz ma dobre opracowanie psychometryczne i - co istotne - cieszy się zainteresowaniem innych badaczy (został przetłumaczony na kilka języków). Kwestionariusz został skonstruowany zgodnie ze scenariuszem strategii teoretycznej, stąd moja wątpliwość dotycząca definicji trzech procesów składających się na tożsamość rodzicielską. Szczególnie dotyczy to procesów zaangażowania i rewizji zaangażowania. Czym jest zaangażowanie rodzicielskie? Przekonaniem o słuszności podjętych wyborów? Identyfikacją z nimi? W autoreferacie na s.16, (ale też w recenzowanych artykułach) w charakterystyce procesu zaangażowania rodzicielskiego można wyczytać, że wysokie zaangażowanie przejawia się w poczuciu satysfakcji, w poczuciu spełnienia i poczuciu dopasowania do roli rodzica. Z kolei w jednym z badań jako odrębną zmienną (obok zaangażowania) badano satysfakcję rodzicielską, potraktowaną jako konsekwencję i przejaw dobrego przystosowania i pozytywnego rozwoju tożsamości rodzicielskiej. Korelacja między procesem zaangażowania i satysfakcją była wysoka. Pytanie moje - na czym polega odrębność tych zmiennych? Na ile ich zakresy rzeczywiście się różnią? Wydaje się, że proces

zaangażowania tożsamościowego można potraktować szerzej niż to opisuje Habilitant, wzbogacając go o treści związane z koncepcją siebie jako rodzica. W art. 8 dr Piotrowski nawiązuje do jednej z definicji tożsamości rodzicielskiej (za: Delmore-Ko i in., 2000) – wskazując, że jest to mentalna reprezentacja siebie jako rodzica. Taka reprezentacja nie tylko zwiększa siłę i znaczenie zaangażowania, ale nadaje mu określoną jakość. Odpowiada na pytanie: jakim rodzicem chciałbym być? To powoduje również określone konsekwencje dla procesu rewizji zaangażowania. Między innymi w art. 8 Autor pisząc o rewizji zaangażowania zaznacza, że ponowne rozważanie zobowiązań jest również istotnym procesem w rozwoju tożsamości rodzicielskiej i wiąże się z przyglądaniem się alternatywnym opcjom, np. czy decyzja o zostaniu rodzicem nie była błędna, fantazjowaniu o życiu bez dzieci, a nawet z żalem. W przygotowanej metodzie do badania tożsamości rodzicielskiej rewizja zaangażowania sprowadzona jest do trzech stwierdzeń: *Często myślę, że brak dziecka / dzieci uczyniłby moje życie bardziej ciekawym; Często myślę, że lepiej byłoby nie mieć dziecka / dzieci w ogóle; Tak naprawdę, sądzę że lepiej dla mnie byłoby gdybym nigdy nie został(-a) rodzicem.* Zastanawiam się dlaczego nie ma tu opcji związanych ze zmianą koncepcji siebie jako rodzica. Sądzę, że kryzys tożsamości rodzicielskiej nie musi oznaczać podważania faktu bycia rodzicem, ale np. niezadowolenie z pełnienia roli w określony sposób (np. chciałam być matką wspierającą, ale mi to nie wychodzi i nie umiem taka być). Rewizja zaangażowania i wtórna eksploracja powinny dawać szansę na wypracowanie nowej, mentalnej koncepcji siebie jako rodzica i wyjście z kryzysu. Wtedy mielibyśmy do czynienia rzeczywiście z pozytywną rolą rewizji zaangażowania, bo taki widzę sens tego procesu w rozwoju tożsamości - doprowadzenie do wypracowania nowych rozwiązań. W analizach przeprowadzonych przez dr K. Piotrowskiego ten wątek jest słabo zaznaczony.

Kolejna uwaga dotyczy doboru próby standaryzacyjnej. Trochę jest zaskakujące przeprowadzenie standaryzacji narzędzia wyłącznie na grupie matek, skoro jest ono również używane do badania ojców. W art. 2, zawierającym opracowanie narzędzia Autor nigdzie nie podkreśla, że chodzi o tożsamość rodzicielską matek, oprócz charakterystyki próby. Co prawda w późniejszych publikacjach (np. art. 4) zostały przedstawione zaktualizowane dane dot. analizy konfirmacyjnej dla próby mieszanej, niemniej artykuł z 2018 roku, zawierający szczegółowe dane o metodzie (np. model czynnikowy), przywoływany jako szandarowe opracowanie danych o tym narzędziu – odnosi się tylko do matek. Nie jest dla mnie jasne stanowisko Autora w sprawie tożsamości rodzicielskiej matek i ojców. Z jednej strony w kilku artykułach podkreśla, że rodzicielstwo matek i ojców różni się, ale nie stawia pytań o różnice

w tożsamości rodzicielskiej. W przedstawianych pracach tylko dwa razy porównywane są częściowe wyniki między matkami i ojcami (przy analizie skupień i żalowaniu rodzicielstwa). W dwóch badaniach występują natomiast tylko matki, ale wyniki generalizowane są na obie płcie. W późniejszych artykułach Habilitant sugeruje różnice między matkami i ojcami. W art. 4, Autor przywołuje publikacje z których wynika, że dla matek rodzicielstwo ma większe znaczenie i że częściej ulegają one wypaleniu. Z kolei w artykule 5, Autor zaznacza, że mężczyźni mogą mieć trudności z kształtowaniem tożsamości rodzicielskiej. Jednak te stopniowo dostrzegane różnice nie doczekały się odrębnych badań. Zatem pojawia się pytanie, czy zależności uzyskiwane w grupie matek można generalizować na ojców?

Na zakończenie tego punktu mam uwagę ogólniejszą dotyczącą kryteriów doboru prób. Ta kwestia pojawia się dopiero wtedy, gdy zestawia się ze sobą wszystkie artykuły. Próby różnią się wiekiem dziecka i/lub wiekiem rodziców. Właściwie ich wspólną cechą jest głównie to, że badani mają co najmniej 1 dziecko. Czasem dobór próby z dziećmi w określonym wieku był uzasadniany przez Autora, a czasem nie. Być może było tak, że sformułowane kryteria doboru próby powtarzały się, ale takie, a nie inne osoby zgłosiły się do badań. Trudno to rozstrzygnąć, niemniej taka różnorodność prób utrudnia generalizację wyników. Wydaje się zasadne (choćby z punktu widzenia dynamiki rozwojowej), aby dobierając próbę brać pod uwagę np. staż rodzicielski. Nawet jeśli przyjąć bardzo szeroki zakres tego stażu, to może warto wydzielić grupę rodziców mających samodzielne dzieci dorosłe, bo to już oznacza zupełnie inny etap w ich życiu. Oczywiście zawsze można dobór grupy bardziej wyspecyfikować chociażby ze względu na badany problem (tak, jak to miało miejsce przy wypaleniu rodzicielskim), ale w badaniach ogólnych, kryteria doboru próby powinny być porównywalne.

Podsumowanie. Habilitant przygotował dobrze opracowane psychometrycznie narzędzie do badania tożsamości rodzicielskiej, wpisane w model Pewność-Niepewność. Opracowanie statystyczne obejmuje zarówno grupę samych kobiet, jak i grupę mieszaną. Kwestionariusz zyskał zainteresowanie psychologów na całym świecie. Uważam jednak, że należy bardziej dopracować definicje badanych procesów (np. oddzielić je od skutków) i zastanowić się, czy rewizja zaangażowania nie jest rozumiana zbyt wąsko.

3. Wykazanie istotnej roli poczucia tożsamości rodzicielskiej dla przystosowania jednostki, w tym jakości życia i ryzyka psychopatologii.

Trzeci obszar zainteresowań został udokumentowany licznymi danymi empirycznymi. W badaniach uwzględniono: satysfakcję z życia, satysfakcję z rodzicielstwa, satysfakcję z pracy i relacji intymnych (jako obszary niespecyficzne dla tożsamości rodzicielskiej). Ponadto jako negatywne konsekwencje dla przystosowania przyjęto: wypalenie rodzicielskie oraz żałowanie rodzicielstwa. W tym miejscu ponownie muszę postawić pytanie, na ile satysfakcja z rodzicielstwa jest zmienną odrębną od zaangażowania, a żałowanie rodzicielstwa zmienną odmienną od rewizji zaangażowania. Wydaje się, że procesy zaangażowania i rewizji zaangażowania w dużym stopniu pokrywają się zakresowo z tymi konsekwencjami, a tym samym badanie zależności między nimi prowokuje do pytania o jego zasadność.

Za szczególnie interesujący uważam artykuł o trajektoriach rozwoju wypalenia rodzicielskiego. Autor w swoich badaniach podłużnych pokazał trzy ścieżki rozwoju tego wypalenia i pokazał ich związek m.in. z nasileniem procesów tożsamości rodzicielskiej. Jedna ścieżka jest pozytywna: niskie wypalenie utrzymuje się stabilnie przez cały (roczny) okres badań i jest związane z wysokimi procesami zaangażowania i eksploracji. Dwie pozostałe wskazują na utrzymanie się wysokiego wypalenia (przy wysokiej rewizji zaangażowania) i wzrost wypalenia u osób nie posiadających silnej i stabilnej tożsamości rodzicielskiej. Powyższe badanie zostało przeprowadzone w czasie pandemii, która stanowiła dodatkowy, istotny czynnik negatywnie ingerujący w codzienne życie. Być może dlatego nie udało się uchwycić drugiej pozytywnej ścieżki, czyli spadku wypalenia rodzicielskiego na skutek ponownej eksploracji w głąb i wypracowania alternatywnej koncepcji siebie jako rodzica. Mam przekonanie, że uchwycenie tego mechanizmu byłoby bardzo ważne z punktu widzenia nie tylko wiedzy na temat dynamiki procesów tożsamościowych, ale i praktyki oraz pomocy psychologicznej. Pojawia się kluczowe pytanie, co ułatwia, wspiera, a być może uruchamia proces wychodzenia z kryzysu rodzicielskiego, a tym samym przełamuje rewizję zaangażowania w jej najbardziej destrukcyjnej formie.

Spośród innych czynników związanych z nieprzystosowaniem dr Piotrowski uwzględnił różne przejawy psychopatologii, m.in.: objawy depresyjne, objawy wegetatywne, objawy agorafobii, objawy fobii społecznej, doświadczanie bólu itp. Badane objawy były bardziej nasilone w grupie osób żałujących rodzicielstwa, a więc osób przeżywających kryzys rodzicielski związany z wyższym nasileniem rewizji zaangażowania. Można zatem wyciągnąć wniosek, że kryzys rodzicielski wiąże się z nasileniem objawów psychopatologicznych, ale psychologiczny mechanizm tej zależności nie został ostatecznie ustalony. Zresztą w jednym z artykułów sam Autor zaznaczył, że przeprowadzone przez Niego analizy nie pozwalają na

ostateczne empiryczne potwierdzenie mechanizmów wykazanych zależności, stąd mechanizmy te są przede wszystkim omawiane w odwołaniu się do teorii.

Materiał empiryczny zebrany przez Autor, do którego można odwołać się w ocenie omawianego obszaru badań jest o wiele bogatszy. Może wprost nie odnosi się do konsekwencji przystosowania, ale pokazuje szerszy obraz czynników mających znaczenie dla rozwoju tożsamości rodzicielskiej. Mam na myśli potencjalne uwarunkowania związane z doświadczeniami wyniesionymi z domu rodzinnego (zaniedbanie i przemoc emocjonalna, przemoc fizyczna, seksualna itp.), szczególne cechy osobowości tj. nieadaptacyjny perfekcjonizm, uwarunkowania związane z relacją romantyczną itp. Autor zebrał na dużych próbach bardzo bogaty materiał empiryczny, który moim zdaniem mógłby być jeszcze wykorzystany w innych analizach, co pozwalałoby na uzyskanie dodatkowych informacji na temat rozwojowej dynamiki procesów tożsamości, jej uwarunkowań i konsekwencji dla przystosowania.

Podsumowanie. Badania przeprowadzone przez dr K. Piotrowskiego w pewnym zakresie wykazały związek przebiegu rozwoju tożsamości rodzicielskiej z przystosowaniem i przejawami psychopatologii. Został zebrany bardzo bogaty materiał empiryczny potwierdzający związki tej tożsamości z czynnikami osobowościowymi i rodzinnymi, zarówno tymi o charakterze niespecyficznym, jak i specyficznym dla tej domeny. W przyszłości może warto przeanalizować problematykę przystosowania odwołując się do konsekwencji społecznych (np. relacji z partnerem czy dzieckiem) oraz przeprowadzić badania i analizy w procedurach umożliwiających empiryczną weryfikację niektórych mechanizmów psychologicznych.

Wnioski. Po przeanalizowaniu wszystkich zalet i słabości zaprezentowanego materiału należy podkreślić, że: dr K. Piotrowski swoimi badaniami wpisał się w lukę istniejącą w domenowych modelach tożsamości i nie tylko rozwinął badania własne poświęcone tożsamości rodzicielskiej, ale zainteresował nimi innych uczonych. Pierwsze badania dostarczyły danych uzasadniających tezę o specyfice tej domeny, ale też jej udziale w rozwoju tożsamości na poziomie ogólnym. Analizowanie tożsamości rodzicielskiej w modelu procesualnym dało możliwość dostrzeżenia jej dynamiki, przebiegu zmian pod wpływem bieżącej sytuacji, ale też uwarunkowań wczesnodziecięcych. Bardzo interesujące są wyniki badań pokazujące znaczenie tożsamości rodzicielskiej w procesie przystosowania – jej związki z satysfakcją z życia i satysfakcją w innych domenach oraz z wypaleniem rodzicielskim. Opracowane przez Autora narzędzie pomiaru tożsamości rodzicielskiej we współpracy z autorami koncepcji Pewność-

Niepewność nadały badaniom dr K. Piotrowskiego wymiar międzynarodowy. Zebrany materiał jest bardzo bogaty i - jak sędzę - można go jeszcze wykorzystać chociażby poprzez zastosowanie innych analiz, pozwalających na uchwycenie zależności kierunkowych. Przygotowanie metodologiczne dr K. Piotrowskiego jest bardzo dobre, a sprawna organizacja badań daje podstawę do przewidywania, że kolejne badania będą systematycznie dostarczały nowych danych na temat uwarunkowań i konsekwencji określonych ścieżek rozwoju tożsamości rodzicielskiej, i zapewne, przynajmniej w części, odpowiedzą na pytania postawione w tej recenzji. Podjęta tematyka jest ważna także z punktu widzenia procesów demograficznych, ponieważ kobiety i mężczyźni decydują się na pierwsze dziecko w coraz starszym wieku, a niepewne czasy, w których żyjemy nie zachęcają do rodzicielstwa. Biorąc pod uwagę wymagania stawiane głównemu osiągnięciu naukowemu w procesie habilitacyjnym (nowatorski charakter badań, umiędzynarodowienie, wysoki poziom metodologiczny, powiązanie publikacji nie tylko tematyczne, ale również wskazujące na kumulację wiedzy i wykorzystywanie tego w dalszych projektach) uważam, że prace dr Konrada Piotrowskiego spełniają te warunki.

Ocena dodatkowego dorobku

Dr Konrad Piotrowski, poza swoim głównym osiągnięciem naukowym, opublikował 21 prac, w tym jedną monografię, 9 artykułów w czasopismach z IF oraz artykuły w uznanych polskich czasopismach np. Edukacja, Studia Psychologiczne, Roczniki Psychologiczne, Psychologia Rozwojowa. Autor wskazał 6 obszarów zainteresowań. 1 – Rozwój tożsamości uczniów różnych typów szkół ponadgimnazjalnych; 2 – Formowanie się tożsamości w okresie wyłaniającej się dorosłości; 3 – Związek perfekcjonizmu zorientowanego na siebie z rozwojem tożsamości; 4 – Perfekcjonizm zorientowany na dziecko; 5 - Adaptacja i tworzenie narzędzi kwestionariuszowych i 6 - Znaczenie wartości dla jakości życia w adolescencji i dorosłości. Publikacje i główne wnioski z badań prowadzonych w powyższych zakresach zostały przedstawione w Autoreferacie w sposób przejrzysty i uporządkowany. Za szczególnie cenny uważam fakt, że obszary te korespondują z główną tematyką badań. Dzięki temu Autor nie rozprasza się, a wręcz przeciwnie zdobywana wiedza korzystnie kumuluje się. Widać to chociażby w łączeniu pewnych zagadnień, nie tylko na poziomie teoretycznym, ale też na poziomie empirycznym np. związki perfekcjonizmu z tożsamością rodzicielską, związki tożsamości rodzicielskiej z tożsamością ogólną, adaptacja metod do badania tożsamości w

kierunku pomiaru tożsamości rodzicielskiej, związku perfekcjonizmu zorientowanego na dziecko z wypaleniem rodzicielskim itp. Należy również podkreślić dobre przygotowanie psychometryczne Habilitanta, które znalazło wyraz w adaptacji kilku metod do pomiaru tożsamości i perfekcjonizmu (i nie tylko) oraz w przygotowaniu kilku autorskich narzędzi. Przedstawione prace wskazują również na efektywną pracę zespołową.

Nawiązując do tego ostatniego stwierdzenia należy podkreślić współpracę Habilitanta z kilkoma ośrodkami na całym świecie. Doktor Piotrowski kieruje międzynarodowym zespołem, który utworzył w roku 2021, zapraszając do współpracy badaczy z USA, Japonii i RPA (szczegółowe dane w Autoreferacie). Ponadto współpracuje z badaczami z Belgii, co znalazło wyraz we wspólnych artykułach i wystąpieniach konferencyjnych. Z innych ważnych faktów należy odnotować Jego trzyletnie zatrudnienie w Instytucie Badań Edukacyjnych, gdzie pracował nad nowymi narzędziami diagnostycznymi dla szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych, oraz badań skutki obniżenia wieku startu szkolnego dla gotowości szkolnej uczniów. Ponadto w roku 2021 utworzył Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości, którym kieruje do dnia dzisiejszego. Kierowany zespół składa się z 9 osób. W centrum prowadzone są m.in. badania nad tożsamością rodzicielską, co stanowi dodatkowy czynnik popularyzujący tę tematykę wśród innych badaczy.

W roku 2022 dr K. Piotrowski otrzymał grant NCN w konkursie Sonata Bis. Grant dotyczy badania zmian w tożsamości rodzicielskiej na przełomie ciąży i pierwszych lat rodzicielskich. Biorąc pod uwagę mój głos krytyczny, że Autoreferacie zabrakło pewnych rozważań na temat tożsamości rodzicielskiej w okresie poprzedzającym posiadanie dziecka – tematyka tego grantu po części moje wątpliwości redukuje.

Należy podkreślić, że Habilitant dba również o transparentność swoich badań. Metody, bazy danych itp. umieszczane są w ogólnodostępnym repozytorium (OSF), w którym uzyskują indywidualny numer DOI. Z materiałów tych można korzystać.

Podsumowanie: przedstawiony powyżej dodatkowy dorobek naukowy potwierdza, że dr Konrad Piotrowski jest efektywnym badaczem tzn. potrafi pracować w zespole, potrafi łączyć ze sobą różne obszary badań, aby poszerzać wiedzę o uwarunkowaniach i mechanizmach rozwoju tożsamości rodzicielskiej, jest dobrze przygotowany metodologicznie, otwarty na współpracę i posiadający inicjatywę.

Dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski

Działalność dydaktyczna dr K. Piotrowskiego obejmuje m.in.: przygotowanie programów kształcenia i koordynację zajęć z przedmiotów: Psychologia Rozwoju Człowieka oraz Psychologia Kliniczna Dzieci i Młodzieży; wypromowanie 29 magistrantów; pełnienie funkcji promotora pomocniczego w dwóch doktoratach. Jak wynika z przesłanych materiałów, jego zajęcia prowadzone są na wysokim poziomie, za co otrzymywał nagrody dziekana.

Osiągnięcia organizacyjne również świadczą o dużym zaangażowaniu Habilitanta w działalność uczelni i różnych organizacji. Między innymi w r.a. 2018/2019 był prodziekanem do spraw nauki i organizacji; od 2019 r. do dnia dzisiejszego jest zastępcą Dyrektora Instytutu Psychologii na Uniwersytecie SWPS; od 2021 r. do chwili obecnej pełni funkcję Kierownika Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości; pełnił również funkcję pełnomocnika Dziekana ds. organizacyjnych oraz ds. studenckich. Ponadto zaangażowany jest w prace towarzystw i redakcji. Pełni funkcję członka komitetu programowego w towarzystwie naukowym International Society for Research on Identity oraz jest członkiem redakcji czasopisma Emerging Adulthood (IF 1,83). W czerwcu 2023 został wybrany przez Walne Zgromadzenie na członka Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Rozwoju Człowieka. Również organizował przedsięwzięcia naukowe m.in. sympozjum naukowe poświęcone wypaleniu rodzicielskiemu na 17th European Congress of Psychology (wspólnie z zespołem z Belgii).

Działalność popularyzatorska dr K. Piotrowskiego odbywa się w różnych przestrzeniach: wykłady w mediach społecznościowych np. na kanale You Tube; komentowanie bieżących wydarzeń w mediach i czasopismach o zasięgu ogólnopolskim (np. TOK FM, Polityka, Onet itp.), udział w konferencjach popularyzujących wiedzę naukową, organizacja wykładów popularyzujących wiedzę z psychologii rozwojowej w ramach inicjatywy PSPRC. Do wyników badań dr Piotrowskiego m.in. z zakresu żalowania rodzicielstwa, jak i perfekcjonizmu zorientowanego na dziecko odwoływano się w artykułach prasowych opublikowanych m.in. w Hiszpanii, Norwegii, Francji czy Stanach Zjednoczonych.

Podsumowanie: wykazana i poparta stosowną dokumentacją działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzacyjna dr Konrada Piotrowskiego świadczy o jego dużym zaangażowaniu, inicjatywach naukowych i popularyzatorskich, zdolności do efektywnej współpracy, wypracowanej sobie pozycji w środowisku naukowym, a także o rzetelnym wywiązywaniu się z podjętych funkcji i zadań. Oceniam tę działalność bardzo wysoko i uważam, że spełnia ona oczekiwania stawiane przed samodzielnym pracownikiem nauki.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 zm.) Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stwierdzam, że główne osiągnięcie naukowe i pozostały dorobek spełniają warunki ustawowe i popieram wniosek o nadanie dr. Konradowi Piotrowskiemu stopnia doktora habilitowanego w zakresie nauk społecznych w dyscyplinie Psychologia.

Bibliografia

Crocetti, E., Rubini, M. & Meeus, W. (2008). Capturing the dynamics of identity formation in various ethnic groups: Development and validation of a three-dimensional model. *Journal of Adolescence*, 31, 207–222.

Delmore-Ko, P.M., Pancer, S.M., Hunsberger, B., & Pratt, M. (2000). Becoming a parent: The relation between prenatal expectations and postnatal experience. *Journal of Family Psychology*, 14(4), 625–640. <https://doi.org/10.1037//0893-3200.14.4.625>

Misztela, A. (2018). *Realizacja zadań rozwojowych w okresie wczesnej dorosłości oraz jej psychospołeczne uwarunkowania i konsekwencje*, Wrocław: Instytut Psychologii UW, nieopublikowana praca doktorska.

Pilarską, A., Suchańską, A. (2015) Procesy tożsamości i poczucie tożsamości: wzajemne powiązania oraz znaczenie dla zdolności do bliskości. *Studia Psychologiczne*, 53,(3), 91-104.